

עת"א 23839/11/23 - עאטף הואשלה נגד שרות בתי הסוהר (בית המעצר מגרש הרוסים)

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"א 23839-11-23 הואשלה נ' שרות בתי הסוהר

14.11.2023

לפני כבוד השופטת תמר בר-אשר

עאטף הואשלה

העותר

נגד

שרות בתי הסוהר (בית המעצר מגרש הרוסים)

משיבים

באת-כוח העותר: עו"ד בת-אל חיים יואל

באת-כוח המשיב: עו"ד נורית לנגנטל-שוורץ (פרליטות מחוז ירושלים (פלילי))

פסק דין

העותר עצור במגרש הרוסים בירושלים בסיווג של עציר ביטחוני. בעתירתו הנדונה עתר לשינוי סיווג זה, כך שיסווג כעציר פלילי. לאחר עיון בעתירה, בתשובת המשיב, אשר במסגרתה עתר לסילוק העתירה על הסף ובתגובת העותר לבקשת המשיב, נמצא כי דין העתירה להימחק על הסף מחמת אי מיצוי הליכים.

העובדות הדרושות ועיקרי ההליכים

2. העתירה הנדונה הוגשה ביום 12.11.2023 ובמסגרתה נטען כי העותר עצור עתה בבית המעצר במגרש הרוסים בירושלים ומסווג כעציר ביטחוני. בעתירתו טען כי מדובר בסיווג שגוי ולכן עתר לשנות את הסיווג לסיווג פלילי.

על-פי העתירה ונספחיה, העותר נעצר ביום 23.10.2023 בשל הסעת שני תושבי עזה ביום 8.10.2023. ביום 30.10.2023 הוגשו נגדו אל בית משפט השלום בבאר-שבע כתב אישום ובקשה למעצר עד תום ההליכים. על-פי כתב האישום, העותר הואשם בעבירות הלנה שלא כדין והעסקת עובד תושב זר שאינו רשאי לעבוד בישראל, בהתאם לסעיף 12ב2(א)(2) בחוק הכניסה לישראל, תשי"ב-1952.

תחילה היה העותר עצור בתחנת עיירות בדרום ובהמשך הועבר אל בית המעצר בירושלים. על-פי הנטען, סיווגו כעציר ביטחוני הוא שגוי ובניגוד להוראת פקודת נציבות בעניין "תהליך הגדרת אסיר ביטחוני" שמספרה 04.05.00 (להלן - פקודת הסיווג). כן נטען כי יש בסיווג שגוי זה כדי לשלול מהעותר זכויות לשיחות טלפון, להכנסת ציוד ולביקורים וכן כי

הוא אף נפגע פיזית מעצורים ביטחוניים שעמם הוא כלוא. על-פי הנטען בעתירה, העותר הוא קבלן במקצועו, המנהל בדרך כלל אורח חיים נורמטיבי והעובד לפרנסתו. לטענתו, הסעת אותם אנשים אף נעשתה ללא תמורה ולשיטתו, נראה כי סיווגו כעציר ביטחוני נבע מטעות בשל כך שבתחילה נחקר באמצעות שב"כ.

3. בהתאם להחלטה מיום 12.11.2023, התבקשה תגובת המשיב. ביום 13.11.2023 הוגשה בקשתו לסילוק העתירה על הסף מחמת אי מיצוי הליכים. על-פי הנטען, פניית העותר אל המשיב בעניין סיווגו נעשתה לראשונה ביום 5.11.2023. ביום 7.11.2023 הועבר עניינו לבחינת גורמי הביטחון וחסביבת המודיעין, אשר טרם השלימו את הבדיקה. בהתאם לכך, ביום 9.11.2023 נמסר לבאת-כוח העותר כי עניינו של העותר מטופל באמצעות הגורמים הרלוונטיים.

בנסיבות אלו טען המשיב, כי העותר הגיש את העתירה קודם שמיצה את ההליך המינהלי המתחייב. זאת מאחר שעתיירתו הוגשה בטרם חלפו שלושים יום מקבלת פנייתו, כמתחייב מהוראת סעיף 7.ה(3) בפקודת נציבות בעניין "**מיצוי ההליך המינהלי ואופן הטיפול בעתירת אסיר**" שמספרה 04.31.00 (להלן - **פקודת מיצוי הליכים**). לפיכך נטען, כי יש למחוק את העתירה על הסף. לחלופין התבקשה ארכה בת שבועיים לשם הגשת תגובת המשיב.

4. עם קבלת בקשת המשיב ניתנה מוקדם יותר היום החלטתי, שעל-פיה נראה כי העותר אמנם לא מיצה את ההליכים בטרם הגשת העתירה כמתחייב מהוראות פקודת הסיווג ופקודת מיצוי הליכים וכי בנסיבות אלו ובהתאם לתקנה 4(ג)(1) בתקנות סדרי דין (עתירות אסירים), תש"ם-1980 (להלן - **תקנות עתירות אסירים**), די בכך כדי למחוק את העתירה על הסף (בהקשר זה הופנה העותר גם אל פסק הדין בעניין עת"א (בא"ש) 18047-02-23 **אלצאנע נ' שב"ס** (10.4.2023), השופט ע' כהן (להלן - **עניין אלצאנע**)). לפיכך נקבע כי אם עד יום 15.11.2023 לא תודיע באת-כוח העותר אחרת, העתירה תימחק על הסף.

5. בתגובה להחלטה האמורה זמן קצר לאחר שניתנה, הוגשה בקשת באת-כוח העותר לקיום דיון בעתירה אשר במהלכו תוכל לשטוח את כל טענותיה. בבקשה חזר העותר על עיקרי טענותיו בעתירה; הלין על בקשת המשיב לבחינת הבקשה במשך שלושים יום וכן הלין על כך שבבקשת המשיב לא הובא נימוק המצדיק את סיווג העותר כפי שסווג; נטען כי צריך היה לבחון את סיווג העותר קודם להשמתו ולא לאחר הגשת העתירה; ונטען כי יש לבחון את עניינו של העותר במהירות.

דין והכרעה

6. לאחר בחינת כלל טענות הצדדים נמצא כי יש להורות על מחיקת העתירה על הסף בהתאם לתקנה 4(ג)(1) בתקנות עתירות אסירים. תקנה 4(ג) מסמיכה את בית המשפט למחוק עתירה על הסף, כולה או חלקה, בין לאחר עיון בכתב העתירה בלבד ובין לאחר קבלת תגובה מקדמית מהמשיב, וזאת אם התקיימה אחת מארבע החלופות הקבועות בתקנת משנה זו. החלופה הראשונה (תקנה 4(ג)(1)) קובעת את אפשרות מחיקת העתירה על הסף אם "**העותר לא מיצה את כל אפשרויות הפנייה בעניין זה לשירות בתי הסוהר לפי פקודת השירות כהגדרתן בפקודת בתי הסוהר [נוסח חדש], התשל"ב-1971, בטרם הגשת העתירה**".

פקודת הסיווג מסדירה את כל נושא סיווגו של אסיר כאסיר ביטחוני (לעניין זה "אסיר" הוא גם עצור (שם, סעיף 3.א). בכלל זה נקבע כיצד ייקבע סיווג זה וכן כי במקרה של ספק ועד מיצוי הבדיקה, ייחשב האסיר כאסיר ביטחוני (שם, סעיף 5.ג). עוד קובעת הפקודה כי ניתן לשנות את הסיווג בין ביוזמת שב"ס ובין לבקשת אסיר ואף נקבע ההליך הנדרש לשם כך (שם, סעיף 6). כמו כן נקבע אופן הטיפול בבקשות של אסיר לשינוי סיווגו (שם, סעיף 7), לרבות הצורך בקבלת מידע מגורמים שונים (לרבות, מודיעין המשטרה ושב"כ). כן נקבע בפקודה כי במקרה של דחיית הבקשה, רשאי האסיר להגיש השגה על ההחלטה (שם, סעיף 8).

פקודת מיצוי הליכים, כשמה של הפקודה, מסדירה את ההליכים שנדרש אסיר לנקוט (ולעניין זה, לרבות עצור ועצור מנהלי (שם, סעיף 4)) בטרם יגיש עתירת אסיר. פקודה זו מסדירה את אופן הטיפול בפניית האסיר ומתן מענה לפנייתו (שם, סעיף 7). בעניין פניה המצריכה קבלת התייחסות של גורם חוץ - דוגמת פנייתו הנדונה של העותר - נקבע, כי יימסר לאסיר מענה ביניים שלפיו התבקשה עמדת גורם חוץ בעניין פנייתו וכי המענה המנומק יינתן בכתב בהקדם האפשרי אך לא יאוחר משלושים ימי עבודה מיום הפנייה (שם, סעיף 7.ה(3)).

בנסיבות אלו, מיצוי הליכים לא בהכרח יסתיים עם קבלת התשובה לפניית העותר לשינוי סיווגו, אלא במצב שבו פנייתו תידחה, השלמת מיצוי ההליך תהיה רק לאחר תום הליך ההשגה ובהתאם למועדים הקבועים בפקודת מיצוי הליכים.

7. בהיעדר מחלוקת על כך שטרם חלפה התקופה למתן מענה לפניית העותר, טרם מוצו ההליכים שהיה עליו לנקוט קודם להגשת עתירתו. לפיכך, כאמור ובהתאם לתקנה 4(ג) בתקנות עתירות אסירים, הרי שדין עתירתו הנדונה של העותר להימחק על הסף מחמת אי מיצוי הליכים (השוו: עניין **אלצאנע**).

כפי שנקבע לא אחת בעניין חובת מיצוי הליכים קודם להגשת עתירה, "לא בדקדוקי-עניות של פרוצדורה עסקינן, אלא במהות: הסדר הטוב; היעילות; החסכון במשאבים; מיקוד המחלוקת וציוני-דרך לפתרונה; הפעלת שיקול דעת מקצועי; הפריית השיח שבין האזרח לבין הרשות; כיבוד הדדי בין הרשות השופטת לבין הרשות המבצעת; כל אלה מחייבים מיצוי הליכים תחילה, וביקורת שיפוטית אחר כך" (בג"ץ 112/12 אדם טבע ודין אגודה ישראלית להגנת הסביבה נ' ממשלת ישראל (24.05.2012), כבוד השופט נ' סולברג, פסקה 8). כן הודגש לא אחת בכל הנוגע לאי מיצוי הליכים קודם להגשת עתירה מינהלית, כי "אין מדובר בעקרון טכני-פורמלי. הוא נועד לשרת תכליות מהותיות ובהן האפשרות שהפניה לרשות המוסמכת תחסוך את הצורך בהתדיינות משפטית. ואולם, אף אם הפנייה המוקדמת לא תוביל לתוצאה זו, הרי שיהיה בה ובהידברות עם הרשות כדי למקד את המחלוקת ולגבש את התשתית העובדתית והמשפטית הנדרשת להכרעת בית המשפט" (בג"ץ 267/21 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' שר האוצר (24.1.2021), כבוד השופט ע' פוגלמן, פסקה 3 והפסיקה הרבה המובאת שם. ראו עוד: בג"ץ 2624/97 רונאל נ' ממשלת ישראל, פ"ד נא(3) 71 (1997), כבוד השופט י' זמיר, פסקה 14; בג"ץ 7341/20 פלונית נ' משרד החינוך (28.10.2020), כבוד השופט ע' פוגלמן. כן ראו את פסקי הדין הרבים הנזכרים בכל אותם פסקי הדין שהובאו לעיל).

8. לבסוף, אף לא נמצאה הצדקה להמתין להגשת תגובת המשיב אשר במסגרתה תובא תשובתו לפניית העותר לשינוי סיווגו. שכן, אם בקשת העותר תתקבל, ממילא לא יהיה עוד צורך לברר את העתירה הנדונה. לעומת זאת, אם

בקשתו תידחה וייקבע כי אין לשנות את סיווגו והוא יבחר לתקוף את ההחלטה, יהיה עליו להגיש השגה ובכל מקרה, אם יבקש להגיש עתירה שבמסגרתה יבקש לתקוף את נימוקי דחיית ההשגה, אם תידחה, כי אז יידרש להגיש עתירה חדשה.

מכל מקום, מושכלות יסוד במשפט מנהלי הן כי אם הוגשה עתירה בעניין אחד (בנסיבות הנדונות, היעדר מענה לפניית העותר בעניין סיווגו כאסיר ביטחוני), ולאחר הגשת העתירה ניתנה החלטה אחרת (לגופה של הפנייה), לא ניתן עוד להוסיף ולתקוף במסגרת העתירה המקורית את ההחלטה שהתקבלה **לאחר** הגשתה (ראו בין השאר: ע"מ 2065/21 **ביירחטריאן נ' נתיב לשכת הקשר** (29.3.2022), כבוד השופט ע' פוגלמן (דעת הרוב באותו עניין), פסקה 6; בג"ץ 5970/18 **פלונית נ' רשות האוכלוסין** (6.5.2019), כבוד השופט נ' הנדל, פסקה 2 והפסיקה שם).

9. מכל הטעמים האמורים, העתירה נמחקת על הסף.

כמתואר לעיל ובהתאם להחלטה הקודמת מהיום, ניתנה לעותר אפשרות לחזור בו מעתירתו, אך הוא בחר לעמוד על העתירה ואף לעמוד על בקשתו לקיים דיון בעניינה, בלי שהראה כל הצדקה לעתירתו קודם למיצוי ההליכים ובוודאי בלי שהראה הצדקה לקיום דיון. בנסיבות אלו, ראוי היה לחייב את העותר בתשלום הוצאות. רק לפני משורת הדין לא ייקבע חיוב כאמור.

ניתן היום, א' בכסלו תשפ"ד, 14 בנובמבר 2023, בהיעדר הצדדים.

תמר בר-אשר,
שופטת